

Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
Κλείδα για το επαναληπτικό διαγώνισμα Οκτωβρίου • τμήματα διετούς προετοιμασίας

Διδαγμένο κείμενο

A1. α) Λάθος γ) Σωστό δ) Σωστό [2 μονάδες x 3 προτάσεις = 6 μονάδες]

A2. «οἱ νομοθέται τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοὺς / ὅσοι μὴ εὖ αὐτὸ ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν».

- Οι νομοθέτες κάνουν αγαθούς τους πολίτες με τη **συνήθεια**. Αυτή είναι και η **θέληση** του κάθε νομοθέτη. Όσοι δεν κατορθώνουν αυτό (: το **ἐθίζειν**), **αποτυγχάνουν** στο έργο τους. Σ' αυτό άλλωστε διαφέρει και το καλό πολίτευμα από το λιγότερο καλό. Έτσι, η δεικτική αντωνυμία παραπέμπει στο **βαθμό επιτυχίας του έργου των νομοθετών και τη συνακόλουθη ποιότητα του πολιτεύματος**. (4 μονάδες)

⇒ **Εναλλακτικά:** Η διάκριση των πολιτευμάτων σε ἀγαθὰ και φαῦλα γίνεται με κριτήριο την επιτυχία του έργου του νομοθέτη, ο οποίος οφείλει να παράσχει στον πολίτη καθοδήγηση, ἐθίζοντάς τον στην αρετή. Έτσι, η αποτελεσματική σύνδεση του ἔθους με το ἥθος μέσα στην πολὴ αποτελεί το ανώτατο ποιοτικό κριτήριο για την επιτυχία του έργου νομοθέτη και του πολιτεύματος.

B1.α. κατά την προτεινόμενη μοριοδότηση, 10 μονάδες.

Το μέσον μπορεί να προσδιοριστεί με βάση δύο κριτήρια: τα αντικειμενικά και τα υποκειμενικά.

«**Λέγω τοῦ μὲν πράγματος μέσον τὸ ἴσον ὅπερ ἐστὶν ἐν και τὸ αὐτὸ πᾶσιν**»

- **Μέσον με βάση τα αντικειμενικά κριτήρια** («κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα»): Η έννοια του μέσου στα πράγματα ορίζεται αντικειμενικά, πρόκειται δηλαδή για ένα **αριθμητικό** μέσο με δύο βασικά γνωρίσματα: πρώτο ότι το μέσο αυτό είναι ένα και, αφού καθοριστεί, **αμετάβλητο** και δεύτερο ότι το μέσον αφού οριστεί, είναι το ίδιο και ισχύει για όλα τα πράγματα. Είναι αυτό που **ισαπέχει** από τα δύο άκρα του πράγματος. Δεν επιδέχεται άρνηση ή αντίρρηση, γιατί ορίζεται αντικειμενικά με βάση αριθμητικά δεδομένα. (2 μονάδες)

«**πρὸς ἡμᾶς δὲ ὁ μήτε πλεονάζει μήτε ἐλλείπει τοῦτο δ' οὐχ ἓν, οὐδὲ ταῦτόν πᾶσιν**»

- **Μέσον με βάση τα υποκειμενικά κριτήρια** («πρὸς ἡμᾶς»): Η έννοια του μέσου στον άνθρωπο δεν ορίζεται με αντικειμενικά αριθμητικά δεδομένα. Η υποκειμενικότητα των κριτηρίων παραπέμπει στις ανθρώπινες ανάγκες και στον διαφορετικό τρόπο που ικανοποιούνται από κάθε άνθρωπο. Υπάρχει ωστόσο ένας γνώμονας που προσανατολίζει κάθε φορά το μέσο· αυτό είναι «το **πρέπον**» (δέον) που συνδέεται από τη μια με ένα αίτημα ισορροπίας του ανθρώπου και από την άλλη με τη **φρόνηση**. Επειδή το δέον, αυτό που χρειάζεται κάθε άνθρωπος για να περιέλθει σε κατάσταση ισορροπίας, διαφοροποιείται ανά περίπτωση, ο Αριστοτέλης εύλογα αναγνώρισε στη **μεσότητα που αφορά τον άνθρωπο ότι δεν είναι μία και μοναδική και ούτε ίδια για όλους τους ανθρώπους**. Αυτό το μέσο είναι σχετικό και ο προσδιορισμός του εξαρτάται από τον ίδιο τον άνθρωπο, ο οποίος με τη χρήση της λογικής μπορεί να συνεκτιμᾷ διάφορους αστάθμητους και μεταβλητούς παράγοντες, όπως τις ιδιαίτερες ανάγκες του, τις περιστάσεις, την εποχή, τον τόπο, τα κοινωνικά πρότυπα κτλ. (3 μονάδες)

- **μήτε πλεονάζει / μήτε ἐλλείπει:** Η κάθε αρετή κατά τον Αριστοτέλη είναι μεσότης, είναι δηλ. το μέσον ανάμεσα στα δύο άκρα, την υπερβολή και την έλλειψη, που έχουν και τα δύο αρνητικό χαρακτήρα. Έτσι, ο ανδρείος βρίσκεται στο μέσον, ενώ στο ένα άκρο — της υπερβολής — βρίσκεται ο θρασύς και στο άλλο άκρο — της έλλειψης — ο δειλός. Το ίδιο συμβαίνει και με τις αρετές της σωφροσύνης και της πραότητας, που είναι μεσότητες. στο άκρο της υπερβολής σχετικά με τις αρετές αυτές βρίσκεται, αντίστοιχα, ο ακόλαστος και ο οργίλος. Ο Αριστοτέλης δεν αναφέρει καν το άκρο της έλλειψης σχετικά με τις αρετές αυτές, επειδή συναντάται πολύ πιο σπάνια από το άκρο της υπερβολής. (2 μονάδες)

- Ο Αριστοτέλης, στην προσπάθειά του να προσδιορίσει την έννοια της «μεσότητας», αναφέρεται και στις έννοιες της «**υπερβολής**» και της «**έλλειψης**». **υπερβολή, έλλειψις, μέσον:** Ας θυμηθούμε καταρχάς το αρχαιοελληνικό γνωμικό: μέτρον ἄριστον. Ο Αριστοτέλης το αποδέχεται και τονίζει: Στο πεδίο των παθών και των πράξεων ο άνθρωπος κάνει επιλογές· μπορεί να ξεπεράσει το μέσον-μέτρο (υπερβολή) ή να υστερήσει ως προς αυτό (έλλειψις). Για παράδειγμα, υπερβολή, έλλειψη και εύρεση του μέτρου μπορεί να υπάρξει στη διατροφή, την άσκηση, την εκδήλωση οργής, τη δαπάνη χρημάτων κ.ά. **Στόχος του ενάρετου είναι σε κάθε περίπτωση το μέτρο, η επίτευξη της μεσότητας.** (0,5 μονάδα)

- **κατά (αυτό) τὸ πρᾶγμα – πρὸς ἡμᾶς: Αντίθεση:** Με το συγκεκριμένο αντιθετικό δίπολο ο Αριστοτέλης εκφράζει τη διάκριση που κάνουμε σήμερα ανάμεσα στο αντικειμενικό και το υποκειμενικό (ακριβέστερα: ανάμεσα σε ένα δεδομένο υποχρεωτικό για όλους και την προσωπική επιλογή). Στο πεδίο της ηθικής, τονίζει ο φιλόσοφος, πολύ πιο σπουδαία είναι η προσωπική επιλογή που κατευθύνεται από τη γνώση και τη λογική: ἐν πᾶσι δὲ τὸ μέσον τὸ πρὸς ἡμᾶς βέλτιστον· τοῦτο γάρ ἐστιν ὡς ἡ ἐπιστήμη κελεύει καὶ ὁ λόγος (Ηθικά Εὐδήμια 1220b27-28). (2 μονάδες)
- Αξίζει να επισημάνουμε ότι οι όροι «αντικειμενικός» και «υποκειμενικός» δεν υπήρχαν στην ελληνική γλώσσα κατά την εποχή του Αριστοτέλη και αποτελούν **δικές του επινοήσεις**. Όπως συχνά οι επιστήμονες βρίσκονται αντιμέτωποι με την ανάγκη να εκφράσουν με τις κατάλληλες λέξεις τις νέες ιδέες ή επιστημονικές τους συλλήψεις, έτσι και ο Αριστοτέλης, για να πλησιάσει στον προσδιορισμό των εννοιών αυτών, χρησιμοποίησε τον όρο «κατ' αυτό τὸ πρᾶγμα», «τοῦ πράγματος», «κατά το πρᾶγμα», για την έννοια της αντικειμενικότητας και τον όρο «πρὸς ἡμᾶς» για την υποκειμενικότητα. (0,5 μονάδα)
- **περαιτέρω αντιθέσεις:**
 - για το ίδιο το «τὸ πρὸς ἡμᾶς»: μήτε πλεονάζει ≠ μήτε ἐλλείπει
 - αντικειμενικό: ὅπερ ἐστὶν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσι ≠ υποκειμενικό: τοῦτο δ' οὐχ ἐν, οὐδὲ ταῦτόν πᾶσιν»

B2. 10 σημεία (•) 1 μονάδα = 10 μονάδες.

- Είναι θεμελιώδης στη φιλοσοφία του Αριστοτέλη η διάκριση –συχνά αντιθετική– των εννοιών δύναμις και ἐνέργεια. **Δύναμις** είναι η **δυνατότητα** που έχει ένα πράγμα ή ένα ον να γίνει ή να κάνει κάτι, ενώ η **ἐνέργεια** είναι η (μεταγενέστερη) **πραγμάτωση** αυτής της δυνατότητας· π.χ. ο χαλκός είναι δύναμις ανδριάντας. Ο Αριστοτέλης θεωρεί ότι η ἐνέργεια (πραγμάτωση) είναι πιο σημαντική από την δύναμιν.
- Συνδέει μάλιστα τὰς δυνάμεις με το πρότερον και τὰς ἐνεργείας με το ὕστερον: οι δυνάμεις έχουν μόνο **χρονική προτεραιότητα** έναντι τῶν ἐνεργειῶν και όχι αξιολογική. Αυτό συμβαίνει επειδή η **ἐνέργεια** εξαρτάται από την **προσπάθεια** που καταβάλλει κάθε άνθρωπος, την **προσωπική ευθύνη και προαίρεση**, ενώ η **δύναμις** σχετίζεται με την ίδια τη **φύση** (σταθερό δεδομένο).
- **Δυο παραδείγματα από την καθημερινή ζωή** αποδεικνύουν την αλήθεια αυτής της θέσης: για να αποκτήσει κανείς την ιδιότητα του οικοδόμου ή του κιθαρίσθη θα πρέπει να ασκηθεί στο χτίσιμο και το παίξιμο της κιθάρας αντιστοίχως. Ανάλογα για να γίνει κανείς δίκαιος θα πρέπει να πράττει δίκαιες, ενάρετες πράξεις (ἐξη). Ο Αριστοτέλης παραθέτει **ένα επιπλέον επιχείρημα (εμπειρική απόδειξη)** (μαρτυρεῖ) που προέρχεται από τον χώρο της πόλης – κράτους, καθώς για τον φιλόσοφο υπάρχει στενή σχέση μεταξύ ηθικής και πολιτικής.
- Στη συνέχεια, εισάγει την έννοια της **ποιότητας** στις πράξεις: δεν αρκεί λοιπόν να εξασκείται κανείς σε μια πράξη, αλλά οφείλει να εξασκείται με τον σωστό τρόπο.
- Οπωσδήποτε ο Πλούταρχος μεταχειρίζεται τον όρο ἔξις με την αριστοτελική του σημασία, ως **μόνιμη ιδιότητα** («θετική» / «ευπρεπής»), την οποία ο άνθρωπος έχει αποκτήσει με τη βοήθεια της *φρονήσεως*. Ακόμη και η ασαφής παραπομπή ότι η ψυχή λέγεται να κατέχει δύναμη, πάθος, ἐξη, φαίνεται ότι έχει ενδεχομένως **αριστοτελική προέλευση**.
- Η λέξη **δύναμη ορίζεται ως «αφετηρία ή υλικό του πάθους» και θυμίζει το παραπάνω δίπολο δυνάμει-ἐνέργεια**. Για τον Πλούταρχο «η ἐξη, ..., είναι ισχύς και κατάσταση της δύναμης του αλόγου, που προέρχεται από τη συνήθεια». Έτσι προκύπτει ότι οι δύο τους συμφωνούν ότι η ἐξη είναι κατάσταση πραγμάτωσης.
- Ο Πλούταρχος όμως επιφέρει ορισμένες **διαφοροποιήσεις** στη σημασία των εννοιών της αριστοτελικής ηθικής. Προσεγγίζει δηλαδή τις ηθικές αρετές μέσα από την **αντίθεση λόγου-πάθους** ως «ἐλλειψη πάθους» και κυρίως «**συμμετρία παθών και μεσότητα**». Για τον **Πλούταρχο καθοριστικός είναι ο ρόλος του ἄλλογου μέρους της ψυχής**, καθώς ο λόγος «εμφυτεύει» τις ηθικές αρετές μέσω της φρόνησης, «**κάνοντας τη δύναμη του παθητικού ευπρεπή ἐξη**».

- Ίσως έτσι να προχωρεί ένα βήμα παραπέρα από την κεντρική θέση του Αριστοτέλη ότι η ηθική αρετή δεν είναι έμφυτη, αλλά επίκτητη ιδιότητα του χαρακτήρα (ἥθους), παρουσιάζοντας τον λόγο να λαμβάνει τον καίριο ρόλο στη διαδικασία απόκτησης των αρετών.¹
- Επιπλέον, όπως ο Αριστοτέλης επισημαίνει «ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται», η επανάληψη δηλαδή ενεργειών με όμοιο πρόσημο είναι συγχρόνως η αιτία και το μέσον για τη δημιουργία των ηθικών αρετών,
- παρόμοια και ο Πλούταρχος θεωρεί ότι η έξη καταλήγει στη δημιουργία ή στη φθορά της αρετής εφόσον «παιδαγωγήθηκε σωστά ή άσχημα από τον λόγο» («γίνεται, αφενός, κακία, αν το πάθος παιδαγωγήθηκε άσχημα από το λόγο, και, αφετέρου, αρετή, αν (το πάθος) παιδαγωγήθηκε σωστά»). Και ο Πλούταρχος συμμερίζεται προφανώς τη θέση του Αριστοτέλη ότι, αν η αρετή δεν ήταν αποτέλεσμα παιδαγωγικής διεργασίας δεν θα υπήρχε η ανάγκη του δασκάλου (οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάσκοντος, ... κακοί).

Παρά τις όποιες επιμέρους διαφοροποιήσεις, η προσέγγιση του Πλουτάρχου σχετικά με τη λειτουργία του εθισμού και του λόγου στη διαμόρφωση των αρετών καταλήγει σε παρόμοια συμπεράσματα με τα Ηθικά Νικομάχεια του Αριστοτέλη. [570 λέξεις]

B3. α. Λάθος β. Σωστό γ. Σωστό δ. Σωστό ε. Λάθος

B4. 5 λέξεις (●) x 2 μονάδες = **10** μονάδες.

- έξη ⇒ απέχον
- έκτος ⇒ έξ
- αρετή ⇒ αριθμητικήν
- εδώδιμος ⇒ φαγείν
- τάγμα ⇒ προστάξει

¹ Τ.Θ.(ΙΕΠ): «ο Πλούταρχος παρεκκλίνει από την κεντρική θέση του Αριστοτέλη». Ο θεματοθέτης εκλαμβάνει τον όρο «εμφύτευση» ως φύσει.

Αδίδακτο κείμενο

Γ1. Ξενοφώντας, Κύρου Ανάβασις, 3. 1. 32-35

Πρωτότυπο Κείμενο	Μετάφραση
Ἐπεὶ δὲ πάντες συνῆλθον, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὄπλων ἐκαθέζοντο· καὶ ἐγένοντο οἱ συνελθόντες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἅμφι τοὺς ἑκατόν. Ὅτε δὲ ταῦτα ἦν σχεδὸν μέσαι ἡσάν νύκτες. Ἐνταῦθα Ἰερώνυμος Ἠλεῖος πρεσβύτατος ὢν τῶν Προξένου λοχαγῶν ἤρχετο λέγειν ὧδε.	Αφού λοιπόν ὅλοι συγκεντρώθηκαν, παρακάθησαν στον ελεύθερο χώρο μπροστά από τις σκηνές του στρατοπέδου· και οι στρατηγοὶ και οι λοχαγοὶ που συγκεντρώθηκαν ἦταν περίπου εκατό. Κι ὅταν συνέβησαν αὐτά ἦταν [πια] σχεδόν μεσάνυκτα. Τότε ο Ἰερώνυμος ἀπὸ τὴν Ἠλεία που ἦταν ὁ πιο μεγάλος (στην ηλικία) ἀπὸ τοὺς λοχαγούς του Προξένου ἀρχισε νὰ μιλά ως εξής.
Ἡμῖν, ὦ ἄνδρες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ὁρῶσι τὰ παρόντα ἔδοξε καὶ αὐτοῖς συνελθεῖν καὶ ὑμᾶς παρακαλέσαι, ὅπως βουλευσαίμεθα εἴ τι δυνάίμεθα ἀγαθόν. Λέξον δ' ἔφη, καὶ σύ, ὦ Ξενοφών, ἄπερ καὶ πρὸς ἡμᾶς.	“Σε ἐμᾶς, στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, που (/επειδὴ) βλέπουμε τὰ ὅσα συμβαίνουν φάνηκε καλὸ και οἱ ἴδιοι νὰ συγκεντρωθούμε και ἐσὰς νὰ καλέσουμε κοντά, γιὰ νὰ συζητήσουμε ἀν μπορούμε (νὰ αποφασίσουμε) κάτι σωστό. Πες λοιπόν, εἶπε (ὁ Ἰερώνυμος) και ἐσύ, Ξενοφώντα, ὅσα ἀκριβῶς (ἀνέφερες) και σε ἐμᾶς.”
Ἐκ τούτου λέγει τάδε Ξενοφών. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ πάντες ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς καὶ Τισσαφέρνης οὓς μὲν ἐδυνήθησαν συνειλήφασιν ἡμῶν, τοῖς δ' ἄλλοις δῆλον ὅτι ἐπιβουλεύουσιν, ὥς, ἢν δύνωνται, ἀπολέσωσιν.	Ἐπειτα ἀπὸ αὐτό ὁ Ξενοφώντας εἶπε τὰ εξής. “Ἀλλὰ αὐτά βέβαια ὅλοι (τα) γνωρίζουμε, ὅτι δηλαδή ὁ (Πέρσης) βασιλιάς και ὁ Τισσαφέρνης ἔχουν συλλάβει ὅσους μπόρεσαν ἀπὸ ἐμᾶς, ἐνῶ γιὰ τοὺς υπόλοιπους σχεδιάζουν ἐμφανῶς κακά σχέδια (/ εἶναι φανερό ὅτι δολοπλοκοῦν), γιὰ νὰ (μας) ἐξοντώσουν, ἀν μπόρουν.”

Γ2. 5 σημεία (•) x 2 μονάδες = 10 μονάδες.

Στο παρόν απόσπασμα ὁ Ξενοφών εκφράζει τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους οἱ Ἕλληνες στρατηγοὶ και λοχαγοὶ οφείλουν νὰ ἐπιδείξουν σθένος και γενναιότητα.

- Ἀπέναντι στη **δύσκολη κατάσταση** στην οποία βρίσκονται στην παρούσα περίσταση, εφόσον οἱ ἐχθροὶ σχεδιάζουν τὴν ἐξόντωσή τους («ἐπιβουλεύουσιν ὥς ἀπολέσωσιν»), ἐπισημαίνεται ὅτι θα **πρέπει νὰ κάνουν ὅ,τι ἀπαιτεῖται** γιὰ νὰ μὴν περιέλθουν ὑπὸ τὴν ἐξουσία τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ τὸ ἀντίστροφο.
- Δείχνοντας δηλαδή σε αὐτὴ τὴν ευκαιρία («καιρόν») οἱ ἴδιοι γενναιότητα, παρὰ τὸ **μικρὸ ἀριθμὸ τους** («τοσοῦτοι ὄντες»), θα **παραδειγματίσουν** και τοὺς **στρατιώτες** τοὺς νὰ συμπεριφερθῶν ἀναλόγως, καθὼς αποτελοῦν γιὰ ἐκείνους **πρότυπα συμπεριφορᾶς** («πρὸς ὑμᾶς βλέπουσι»).
- Ἀν δηλαδή οἱ ἀνώτεροι στὸ στράτευμα δείξουν ὅτι φοβούνται, ὅμοια θα συμπεριφερθῶν και οἱ στρατιώτες τοὺς. Ἀν ὅμως βρίσκονται σε **ετοιμότητα** («παρασκευαζόμενοι») ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν και **παρακινούν** τοὺς ὑπολοίπους πρὸς τὴν ἴδια κατεύθυνση, οἱ στρατιώτες θα τοὺς **ἀκολουθήσουν** («ἔψονται») και θα προσπαθήσουν νὰ τοὺς **μιμηθῶν** («πειράσσονται μιμεῖσθαι»).
- Αὐτό ἄλλωστε εἶναι και τὸ ἀναμενόμενο: οἱ ἀπλοὶ στρατιώτες πρέπει νὰ ἀκολουθοῦν και νὰ μιμοῦνται ὅσους εἶναι στρατηγοὶ, ταξίαρχοι και λοχαγοί. Ἀλλωστε **οἱ τελευταῖοι εἰσέπραξαν στὴν εἰρήνη περισσότερους μισθοὺς και δέχονταν σπουδαιότερες τιμές ἀπὸ ἐκείνους** («καὶ ὅτε εἰρήνη ἦν, ὑμεῖς καὶ χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτεῖτε»). Ἐτσι, θα πρέπει **στον πόλεμο νὰ θεωροῦν χρέος τοὺς νὰ μεριμνούν και νὰ κοπιάζουν ἐκ τῶν προτέρων γιὰ τὸ καλὸ τῶν στρατιωτῶν τοὺς** («ἀξιῶν δεῖ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀμείνους τε τοῦ πλήθους εἶναι καὶ προβουλεύειν τούτων καὶ προπονεῖν, ἢν που δέη»).
- Ὁ Ξενοφών προτείνει τελικὰ ὅτι ἐν προκειμένῳ οἱ στρατηγοὶ θα μπορούσαν νὰ προσφέρουν μεγάλη ὑπηρεσία στὸ στράτευμα ἀν μεριμνοῦσαν ὥστε **νὰ ὀριστοῦν τὸ συντομότερο δυνατό νέοι στρατηγοὶ και λοχαγοὶ στὴ θέση ἐκείνων που χάθηκαν** («ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων»).

Γ3. 10 λέξεις x 1 μονάδα = 10 μονάδες

- ή δήλη (/ ή δηλος) • ή ἄθυμος
- (ῶ) νύξ • (ῶ) ἄνερ • στρατηγέ • (ῶ) στρατιῶτα
- τοῦ βασιλέως • τῷ βασιλεῖ • τῷ στρατεύματι • τοῖς στρατεύμασι(ν)

Γ4.α. εντοπισμός ενός εκ των δύο = 1^η μονάδα + ανάλυσή του = 2^η μονάδα, 2 μονάδες

Εντοπισμός ενός εκ των δύο:	Ανάλυσή του:
I. <u>ἄπερ</u> καὶ πρὸς ἡμᾶς (ἔλεξας) ▪ σύστοιχο στο ενν. ἔλεξας	→ οὐσπερ λόγους καὶ πρὸς ἡμᾶς ἔλεξας
II. Ἐκ τούτου λέγει <u>τάδε</u> Ξενοφῶν ▪ σύστοιχο στο λέγει.	→ τούσδε (τούς) λόγους ...

Γ4.β. 2 σημεία (•) x 1 μονάδα = 2 μονάδες

- ὁρῶσι Υποκείμενο της μετοχής το ἡμῖν, συνημμένη στη δοτική προσωπική.
— (αιτιολογική ή αναφορικο-αιτιολογική μετοχή)
- συνελθεῖν Υποκείμενο του τελικού απαρεμφάτου το ἡμᾶς, ετεροπροσωπία.
(υποχρεωτική, λόγω της απρόσωπης σύνταξης. Το Υ εξάγεται από τη δοτ. προσωπική)

Γ4.γ. 5 σημεία (•) x 1 μονάδα = 5 μονάδες

- ἀμφὶ τοὺς ἑκατόν Εμπρόθετος (επιρρ.) προσδιορισμός που δηλώνει το ποσό κατά προσέγγιση, ως Κατηγορούμενο στα Υποκείμενα του ρ. ἐγένοντο, «στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί».
- Ταῦτα Υποκείμενο στο ρήμα ἦν (Αττική σύνταξη).
- Ἡμῖν Δοτική προσωπική του ενεργούντος προσώπου ή ποιητικού αιτίου, στο ρηματικό επίθετο ποιητέα.
- παρασκευαζόμενοι Κατηγορηματική μετοχή, που αποδίδεται στο Υποκείμενο ὑμεῖς του ρήματος φανεροί ἦτε (μετάσταση νοηματικού κέντρου από το ρήμα στη μετοχή).
- ὕμιν Αντικείμενο στο ρήμα (ακολουθίας) ἔψονται.

Γ4.δ. 1 σημείο (•) x 1 μονάδα = 1 μονάδα

— «ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκείνοι (γένωνται) ἐφ' ἡμῖν».

- γενώμεθα, (γένωνται) το ρήμα έχει και στις δυο περιπτώσεις τη σημασία «εναπόκειμαι, εξαρτώμαι, υπακούω, υποτάσσομαι», λόγω της σύνταξής του με εμπρόθετο επιρρηματικό προσδιορισμό που δηλώνει εξάρτηση / υποταγή / υπακοή, ἐπὶ τοῖς βαρβάροις - ἐφ' ἡμῖν.